

Abdijen en priorijen van vrouwen – toelichting bij Cor Orans

Toen het Wetboek van Canoniek Recht (de Codex of CIC) in 1983 verscheen, bleef de bestaande wetgeving over monialen zoals zij was. In de jaren vijftig had paus Pius XII voor het laatst nieuwe wetgeving voor monialen uitgevaardigd. Intussen was er heel wat veranderd in het leven van de contemplatieve vrouwenkloosters, maar dat was nog niet uitgedrukt in nieuwe wetgeving. De behoefte daaraan was voelbaar. In 2016 schreef de paus de apostolische constitutie *Vultum Dei Quaerere*, die in 2018 gevolgd werd door de instructie Cor Orans van de CIVCSVA. Hiermee werden enkele belangrijke veranderingen ingevoerd.

Canon 614 of canon 615

Vanouds geldt bij kloosters van monialen een belangrijk onderscheid: enerzijds zijn er kloosters die verbonden zijn met een mannenorde, anderzijds zijn er kloosters die geen formele binding hebben met een mannenorde. In het Wetboek van Canoniek Recht worden deze twee groepen beschreven in c.614 en c.615. Een klooster hoort bij c.614 als de Constituties bepaalde bevoegdheden toekennen aan een Hogere Overste in een mannenorde. Deze Hogere Overste is dan de Religieus Ordinaris van het monialenklooster. Als er in de Constituties van het monialenklooster geen bepalingen staan die bepaalde bevoegdheden toekennen aan een Religieus Ordinaris, geldt c.615. In dat geval heeft de lokale Bisschop speciale verantwoordelijkheden om het monialenklooster te ondersteunen.

Bij problemen van bestuurbaarheid is dus voor kloosters van c.614 de mannenorde de aangewezen instantie om ondersteuning te bieden, bij kloosters van c.615 is dat de lokale Bisschop.

Vultum Dei Quaerere en Cor Orans

De onder paus Franciscus ingevoerde wetgeving van *Vultum Dei Quaerere* en Cor Orans brengt echter verschuivingen die het onderscheid tussen c.614 en c.615 weliswaar niet opheffen, maar zeker minder belangrijk maken. Hoewel er veel meer over de beide documenten te zeggen is dan hier zal gebeuren, beperken we ons in dit Draaiboek Voltooing tot die aspecten die te maken hebben met de laatste fase in het bestaan van een monialenklooster.

De nieuwe regels gaan in twee richtingen:

- a. Hoewel elk vitaal klooster autonoom blijft, mag geen enkel klooster zich volkomen isoleren
- b. Als een klooster niet meer vitaal is, moet onderzocht worden of dit te verbeteren valt of dat het klooster moet worden opgeheven.

Het eerste punt heeft tot consequentie dat elk klooster moet toetreden tot een federatie. Waar er nog geen federatie is, moet die opgericht worden. Dit gebeurt door de H. Stoel. Elke federatie moet een Presidente kiezen, die zich laat bijstaan door een Federale Raad en een Religieus Assistent. Diverse bevoegdheden die nu berusten bij de Religieus Ordinaris (voor c.614 kloosters) of bij de Diocesane Bisschop (voor c.615 kloosters) komen bij de Federaal Presidente te liggen. Een belangrijk punt van samenwerking binnen de federatie is de vorming. De initiële en voortgezette vorming mogen niet meer in isolement door het klooster worden georganiseerd.

Voor de kwestie van voltooiing is vooral het tweede punt van belang. Kloosters die niet vitaal de toekomst in kunnen kijken, en waarbij dit ook niet meer te veranderen valt, moeten worden opgeheven. Cor Orans geeft hiervoor een procedure aan. De H. Stoel heeft hierbij voor ogen dat de zusters van niet meer vitale kloosters worden opgenomen in kloosters die dat nog wel zijn.

De KNR vraagt zich af of dit in alle gevallen een zinvolle stap zou zijn. In onze Nederlandse context zijn er diverse kloosters die nog slechts uit enkele zusters bestaan die allemaal op hoge leeftijd zijn.

Vaak wonen deze zusters in ouderenhuisvesting. Het lijkt meestal niet zinvol om deze over te plaatsen naar een ander klooster.

Wel blijft de noodzaak bestaan de opheffing van een klooster waarvan alle zusters overleden zijn, op de juiste manier te regelen. De regels van Cor Orans verschuiven deze verantwoordelijkheid van de Religieus Ordinaris (voor c.614 kloosters) of de Bisschop (voor c.615 kloosters) naar de Federatie. De KNR kan hierbij ondersteunen.

De complete tekst van Cor Orans is ook in dit Draaiboek opgenomen.